O93, f. 24va; V630. f. 56va; N442, f. 54rb; I83, f. 117vb; VD38, f. 111rb; SG670, p. 230b; P9629, f. 30v; Bcan4, f. 90v; P102; BII13, f. 99rb; S105, f. 86v

INCIPIUNT[a] [b] DECRETA DIONYSII[c] PAPAE[d].

Bcan4: I

P102; BII13: I De summo bono[e] dilectionis et summo malo invidiae atque sapientia[f] diligenda et[g] scrutanda

[H. 1] Dionysius[h] episcopus Urbano praefecto[i] salutem[j]. Summum bonum est amare amantes[k] se, et econtra[l] peius malum non est, quam ut cives civibus[m] invideant[n]. Gratias siquidem tuae agimus caritati, quod fideles sancti Petri <VD38, f. 111va> bene suscipis et adiuvas, unde[o] scias te et a nobis nostrisque diligere[p] et tui tuorumque[q] non modicam curam[r] habere[s]. Quapropter tuam hortamur dilectionem, ut bonum[t], quod coepisti, semper implere non differas[u], quia non laudatur <I83, f. 118ra> initium, sed finis. Sapientiam[v] etiam[w] te hortamur[x] diligere et scrutari, ut rationabiliter <BII13, f. 99va> et sapienter[y] disponas et iudices ea, quae tibi commissa sunt <SG670, p. 231a> dicente domino per[z] prophetam: Erudimini, qui iudicatis terram. Time ergo deum[a] et mandata eius serva et dilige eum totis visceribus[b] <S105, f. 87r> et

---

1. Dionysius-Brief,5 [a] INCIPIUN *VD38* | [b] *Überschrift*] EPISTOLA DIONISII PAPAE *SG670; Überschrift fehlt S105* | [c] DIONISI *VD38* | [d] PAPEA *VD38* **7** [e] bonę *P102* **8** [f] sapientia diligenda] sapientiae diligentia *P102* | [g] et *fehlt P102* **9** [h] Dionisius *korr. aus* Dionius *BII13;* ionisius *S105* | [i] prefaecto *korr. aus* prefacto *P9629;* presbytero *SG670; S105* | [j] salute *I83* **10** [k] amantem *SG670; S105* | [l] econtra] eius contra *P9629;* contra *VD38* **11** [m] civibus *korr. aus* civebus *P9629* **12** [n] invident *O93; P9629;* invideant *korr. aus* invidant *V630; VD38* **14** [o] unde *korr. aus* undes *N442* | [p] diligi *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **15** [q] tuorumque] tuorumque nos *I83; SG670; Bcan4; S105* | [r] *am Rande* Diligentiam *VD38* | [s] haberi *BII13* **16** [t] bonum *korr. aus* bonum quod bonum *V630* **17** [u] *am Rande* tardes *VD38* **19** [v] Sapientia *O93; S105* | [w] enim *P9629; SG670; S105* | [x] hortamur diligere *korr. aus* hortamur *O93* **20** [y] sapienter *korr. aus* sapientr *P102* **22** [z] per *fehlt P9629* **23** [a] dominum *VD38; P102; BII13* **24** [b] *am Rande* Interioribus *VD38*

---

1. Dionysius-Brief,11–12 peius…invideant] Cf. Iul. 3,Dam. 17. **16–116** Quapropter…mereatur] Eadem leguntur in Fel. IV. pp. ep. 2. **22–23** Erudimini…terram] Ps. II. 10. 11.

Coll. Ans. ded. VIII,59.(10-23 Summum ... terram)

proximum tuum sicut te ipsum. Deus altissimus[c] creavit sapientiam[d] in spiritu sancto, et vidit et dinumeravit et mensus est et effudit illam[e] super omnia opera sua et super omnem carnem, secundum datum suum praebuit illam[f] diligentibus se. Timor <V630. f. 56vb> domini gloria et gloriatio[g] et laetitia et corona exultationis[h]. Timor[i] domini delectabit[j] cor, et dabit[k] [l] laetitiam et gaudium in longitudine[m] dierum. Timenti[n] deum bene erit in extremis[o] et in die defunctionis[p] [q] suae benedicetur, dilectio[r] dei[s] honorabilis[t] sapientia. <VD38, f. 111vb> Quibus autem[u] apparuerit[v] [w] in visu, diligunt[x] eam[y] in visione et[z] in agnitione[a] magnalium[b] suorum. Initium sapientiae timor domini, et cum fidelibus in vulva[c] concreatus[d] est, et cum electis[e] feminis graditur et cum iustis et fidelibus agnoscitur. Timor domini scientiae[f] religiositas[g] [h], religiositas[i] <I83, f. 118rb> custodiet[j] et iustificabit cor, <SG670, p. 231b> iucunditatem[k] atque gaudium dabit. Timenti dominum[l] bene erit et in diebus consummationis[m] [n] illius benedicetur. Plenitudo sapientiae[o] est timere deum et

---

25 [c] altissimus *korr. aus* altissimis *P9629* **26** [d] sapientiam *korr. aus* sapientiam et *SG670;* sapientiam] sapientiam et *S105* **27** [e] illum *I83* **29** [f] illam *korr. aus* illam et *SG670;* illam] illam et *S105* **30** [g] glorificatio *Bcan4* **31** [h] *am Rande* gaudii *VD38* | [i] Timor *korr. aus* Tmor *N442* **32** [j] *am Rande* sincerabit suave faciet *VD38* | [k] dabit *fehlt S105* | [l] dabit laetitiam] laetitiam dat *korr. aus* laetitiam *SG670* **33** [m] longitudinem *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* | [n] Timeti *P9629* **34** [o] *am Rande* In novissimis *VD38* | [p] *am Rande* Obitus mortis *VD38* | [q] defunctionis *korr. aus* defuctionis *BII13* **35** [r] Dilectio *korr. aus* Delectatio *V630* | [s] dei *fehlt P9629* | [t] honerabilis *P9629* **36** [u] autem *fehlt SG670; S105* | [v] *am Rande* paruerit *VD38* | [w] apperuit *VD38* | [x] diliget *Bcan4; P102* | [y] eum *V630* **37** [z] et *fehlt S105* | [a] *am Rande* cognitione *VD38* | [b] *am Rande* mirabilium *VD38* **38** [c] vulvam *SG670; S105* **39** [d] congregatus *korr. aus* congregatum *SG670;* congregatus *S105* | [e] electis *korr. aus* electis et *SG670;* electis] electis et *S105* **41** [f] scientiae] scientię et *BII13;* sapientię, *interlinear* scientiae *S105* | [g] *am Rande* cultus amor dilectio *VD38* | [h] religiositatis *Bcan4* | [i] religiositas *fehlt P9629; P102* **42** [j] custodiat *P9629;* custodiaet *korr. aus* custodiat *Bcan4* **43** [k] iocunditate *P102; S105* | [l] deum *V630; P9629; VD38* **44** [m] *am Rande* perfectionis mortis *VD38* | [n] consummationis *korr. aus* consummationibus *P9629* **45** [o] sapientia *P9629*

25–76 Deus…tua] Ecclesiastic. I. 9—39.

plenitudo a fructibus illius[p]. Omnem[q] domum[r] illius implevit a generationibus et receptacula[s] [t] a[u] thesauris illius. Corona sapientiae timor domini replens pacem et salutis fructum, et[v] vidit[w] et dinumeravit[x] <N442, f. 54va> eam[y] [z]. Utraque autem sunt dona dei, scientia[a] [b] et intellectus[c]. Prudentiae[d] [e] <P9629, f. 31r> sapientia compatiretur[f] [g] <BII13, f. 99vb> et gloria[h] tenentium[i] se exaltat. Radix sapientiae[j] est timere <Bcan4, f. 91r> deum, rami enim[k] [l] illius[m] longaevi, in thesauris[n] sapientiae intellectus et scientiae[o] religiositas[p], exsecratio[q] [r] autem peccatoribus sapientia. Timor[s] dei[t] expellit[u] peccatum, nam, qui sine timore est, non poterit[v] <E97, f. 63ra> iustificari[w]. Iracundia enim[x] animositatis[y] [z] <VD38, f. 112ra> illius subversio[a] illius est. Usque in tempus sustinebit patiens et postea redditio[b] iucunditatis[c] [d]. Bonus[e] sensus usque ad tempus abscondet verba illius, et

---

46 [p] illius *korr. aus* eorum *O93* | [q] Omne *Bcan4; BII13; S105* | [r] domum *korr. aus* donum *Bcan4* **47** [s] recepcula *VD38* | [t] receptacula a *korr. aus* receptacula *O93; P102* | [u] aa *N442;* a *fehlt SG670; S105* **49** [v] et vidit] evidit *Bcan4* | [w] videt *P102* | [x] dinumeravit *korr. aus* dimeravit *Bcan4;* dinumeravit *korr. aus* dnumeravit *P102* **50** [y] eam *korr. aus* eum *V630* | [z] eam] eam vita *Bcan4* | [a] Scientię *Bcan4* **51** [b] scientia et intellectus] scientiam et intellectum *korr. aus* scientiam et intelletum *N442;* scientiam et intellectum *P9629; I83; VD38; P102; BII13; S105;* scientia et intellectus *korr. aus scientiam et intellectum SG670* | [c] intellectum *O93* | [d] *am Rande* R *V630* | [e] Prudentiae] Prudentia et *N442;* prudentis *korr. aus* prudentie *VD38* **52** [f] *am Rande* Dividet *VD38* | [g] cumpateretur *korr. aus* cumptretur *V630;* conpateretur *P9629;* conpatitur *korr. aus* conpartietur *VD38;* compatitur *SG670; S105;* compartietur *Bcan4; P102;* compartietur *korr. aus* comparietur *BII13* | [h] gloriam *V630; P9629; I83; VD38; SG670; P102; BII13; S105* **53** [i] timentium *V630* | [j] sapientia *P9629* **54** [k] enim *korr. aus* nim *VD38* | [l] enim illius] enim eius *korr. aus* enim *SG670; Bcan4* | [m] illius *fehlt I83; S105;* eius *VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13* **55** [n] thesauri *S105* | [o] scientia *I83; S105;* scientiae] scientia et *korr. aus scientia SG670* **56** [p] religiositatis *Bcan4; P102* | [q] *am Rande* abominatio *VD38* | [r] Execratio *korr. aus* Execretio *BII13* **57** [s] Timor dei expellit peccatum *fehlt V630* | [t] domini *VD38; P102; BII13* | [u] expellit peccatum *fehlt, am Rande* R *V630* **58** [v] poterit iustificari *korr. aus* poterit *S105* | [w] *E97 setzt nach Lücke wegen Lagenverlusts wieder ein* **59** [x] enim] enim et *SG670; S105* | [y] *am Rande* furoris indignationis *VD38* | [z] animositas *I83; SG670; Bcan4; S105* **60** [a] *am Rande* Destructio *VD38* **61** [b] redditione *korr. aus* redditio *SG670* | [c] *am Rande* letitię sinceritatis *VD38* | [d] iocunditabitur *SG670;* iocundabitur *S105* | [e] Bonus *korr. aus* Bonum *SG670;* Bonum *S105*

labia multorum enarrabunt sensum illius. <SG670, p. 232a> In thesauris <I83, f. 118va> sapientiae significatio[f] disciplinae, exsecratio autem peccatori cultura dei.

Fili, concupiscens sapientiam[g] conserva iustitiam[h], et deus praebebit[i] [j] illam tibi. Sapientia enim et disciplina timor domini, et quod beneplacitum[k] est illi[l], fides et mansuetudo, et adimplebit[m] thesauros[n] illius. Contumax[o] non sis et incredibilis timori[p] domini, et ne accesseris ad illum duplici corde. Ne[q] fueris hypocrita[r] in conspectu hominum et[s] non scandalizeris[t] [u] labiis tuis. Attende in[v] illis, ne forte cadas et ponas scandalum animae tuae et adducas inhonorationem[w] tibi et revelet deus absconsa tua. Pro fide, frater[x], et iustitia ac pro salute animae certare[y] semper et pro[z] adiutorio fratrum <V630. f. 57ra> viriliter age, ut a domino recipias remunerationem. Scriptum est enim: Fili, conserva tempus et devita[a] [b] a malo, pro anima tua non confundaris[c] <VD38, f. 112rb> dicere verum. Est enim confusio[d] adducens[e] peccatum[f] et est confusio adducens gloriam et gratiam. <BII13, f. 100ra> Ne[g] [h] accipias[i] faciem adversus faciem tuam nec adversus animam[j] tuam

---

65 [f] *am Rande* Demonstratio *VD38* **67** [g] sapientia *V630* | [h] iustitia *N442* **68** [i] *am Rande* Ministrat *VD38* | [j] praebet *I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **69** [k] beneplacitum] bene peneplacitum *S105* **70** [l] illis *P102* | [m] adimplevit *BII13* | [n] thesauros *korr. aus* thesaros *SG670* **71** [o] *am Rande* contumax *VD38* | [p] timori *korr. aus* timor *SG670;* timor *Bcan4* **72** [q] Ne fueris hypocrita in conspectu hominum et non scandalizeris labiis tuis *fehlt SG670; S105* **73** [r] *am Rande* Simulator *VD38* | [s] et *korr. aus* e *BII13* **74** [t] *am Rande* Defectionem *VD38* | [u] scandazeris *V630* | [v] in *fehlt I83* **76** [w] minorationem *VD38; P102; BII13* **77** [x] fratris *N442; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13;* fratres *S105* | [y] certa *korr. aus* certare *V630;* certa *VD38; P102; BII13* **78** [z] pro *fehlt SG670; S105* **80** [a] *am Rande* Declina recede *VD38* | [b] devita] de vitia *VD38* **81** [c] *am Rande* erubescas *VD38* **82** [d] confusio adducens peccatum et est *fehlt BII13* | [e] adducens *korr. aus* adduces *S105* **83** [f] peccatum et est confusio adducens *fehlt BII13* **84** [g] Nec *V630; I83; E97;* Nec *korr. aus Ne P9629; Ne korr. aus Nec I83* | [h] Ne accipias *korr. aus* Nec cipias *S105* | [i] accipies *O93* **85** [j] anima *N442*

80–104 Fili…collecta] Ecclesiastic. IV. 23-36.

mendacium. <I83, f. 118vb> Non verearis[k] [l] <SG670, p. 232b> proximum <O93, f. 24vb> tuum in casu[m] suo, nec[n] retineas verbum in tempore salutis. Non abscondas sapientiam tuam in decore[o] [p] eius[q]. In lingua[r] enim[s] agnoscitur sapientia et sensus et scientia et[t] doctrina in verbis veritatis et firmamentum in operibus iustitiae. Non contradicas veritati[u] ullo modo <S105, f. 87v> et de mendacio[v] ineruditionis[w] [x] tuae confundere. Non confundaris confiteri[y] peccata[z] tua et ne subicias te homini pro peccato. Noli[a] resistere contra faciem potentis, nec[b] [c] coneris[d] contra[e] ictum[f] fluvii. Pro iustitia agonizare[g] pro anima tua et usque ad mortem certa pro iustitia, et deus expugnabit[h] [i] pro te inimicos tuos. Noli[j] citatus[k] [l] esse in lingua tua et inutilis <N442, f. 54rvb> et remissus[m] in operibus tuis. <E97, f. 63rb> Noli esse[n] sicut leo in domo tua evertens[o] domesticos tuos et opprimens[p] subiectos tibi. Non sit porrecta manus tua ad accipiendum et[q] ad[r] dandum collecta[s].

<VD38, f. 112va> His fultus[t] scripturarum

---

86 [k] *am Rande* confundas *VD38* | [l] revearis *O93; V630;* reverearis *korr. aus* revearis *N442; E97;* reverearis *P9629; I83; VD38; SG670; Bcan4; P102; BII13; S105* **87** [m] *am Rande* Ruina *VD38* **88** [n] ne *P9629* **89** [o] *am Rande* spendore *VD38* | [p] corde *BII13* | [q] tuo *korr. aus* eius *VD38* **90** [r] lingua *korr. aus* ligua *N442* | [s] eius *E97; P102* **91** [t] et doctrina *fehlt SG670; S105* **92** [u] veritati *korr. aus* veritatis *SG670;* veritati] verba veritatis *S105* **93** [v] mendatio *korr. aus* emendatio *SG670;* mendatio *korr. aus* mentio *BII13;* emendatio *S105* | [w] *am Rande* Insipientiae *VD38* | [x] ineruditionis *korr. aus* ineruditiones *V630* **94** [y] poeniteri *I83; Bcan4;* poenitere *VD38; P102; BII13;* confiteri *korr. aus* confitenti *SG670;* confitenti *S105* | [z] peccata *korr. aus* pecca *P9629* **95** [a] Noli *korr. aus* Nolite *Bcan4* **96** [b] ne *VD38; BII13; S105* | [c] nec coneris] nec choneris *korr. aus nec honeris P102* | [d] *am Rande* Temptes *VD38* | [e] contra ictum *korr. aus* contra *S105* [f] *am Rande* Impetum *VD38* **97** [g] *am Rande* certa pugna *VD38* **98** [h] expugnabit *korr. aus* expungnabit *BII13* | [i] expugnabit pro *korr. aus* expugnabit *O93* **99** [j] Noli citatus esse in lingua tua et inutilis et remissus in operibus tuis. Noli esse sicut leo in domo tua evertens domesticos tuos *fehlt V630* | [k] *am Rande* Velox agilis *VD38* | [l] tacitus *SG670; S105* **100** [m] *am Rande* Dissolutus *VD38* **101** [n] esset *Bcan4* **102** [o] *am Rande* Dissipans *VD38* | [p] opprimens *korr. aus* opprimes *P9629* **103** [q] et] et ad *korr. aus* et *SG670* | [r] ad *fehlt S105* **104** [s] *am Rande* contracta *VD38* **105** [t] fultus *korr. aus* fultis *O93;* fultis *V630; I83; VD38; Bcan4;* fulctus *P102*

auctoritatibus[u] semper[v] sta rectus[w] et a via veritatis ne <SG670, p. 233a> avertaris[x], ut gratiam dei semper acquiras et bonorum hominum amicitia[y] fruaris tantoque tua facilius[z] ab amore huius saeculi[a] mens exeat[b], quanto et impellitur[c], <I83, f. 119ra> dum vocatur. Nam nos et praesentes[d] vos videre cupimus et absentibus colloqui saltim[e] per epistolam desideramus. Unde et optamus, ut vos[f] beatus Petrus apostolorum[g] princeps[h] ad[i] sua limina feliciter[j] perducat, quatenus[k] in[l] omnipotentis[m] gratia[n] perfrui vestra[o] praesentia mereatur[p].

Data IIII Nonas Febr. Ameliano et[q] Basso vv[r]. cc. conss[s].

O93, f. 24vb; V630, f. 57ra; N442, f. 54vb; I83, f. 119ra; VD38, f. 112vb; SG670, p. 233a; P9629, f. 31r; Bcan4, f. 91r; E97, f. 63rb; P102; BII13, f. 100ra; S105, f. 87v

---

106 [u] auctoribus *Bcan4; BII13* | [v] semper *fehlt SG670; S105* | [w] *am Rande* Inflexibus *VD38* **107** [x] *am Rande* flectaris *VD38* **108** [y] amicitia] amicitia semper *V630* **109** [z] *am Rande* cicius *VD38* | [a] saeculi *korr. aus* saeuli *BII13* **110** [b] *am Rande* Recedat *VD38* | [c] *am Rande* cogitur *VD38* **111** [d] praesentes *korr. aus* praescentes *BII13* **112** [e] saltem *E97; P102; BII13* **113** [f] vos *fehlt VD38; P102; BII13* **114** [g] apostolorum princeps] princeps apostolorum *SG670; S105* | [h] princeps *korr. aus* princes *VD38* | [i] in *SG670; S105* | [j] feliciter] feliciter vos *VD38; P102; BII13* **115** [k] quatinus *E97* | [l] in *fehlt I83; SG670; Bcan4; S105* | [m] omnipotenti *V630;* omnipotentis] omnipotentis dei *E97* | [n] gratia *korr. aus* gra *N442;* gratiam *P102* **116** [o] nostra *VD38; Bcan4; P102; BII13* | [p] mereamur *korr. aus* mereatur *V630; SG670;* mereamur *VD38; E97; P102; BII13; S105* **117** [q] et Basso *fehlt BII13* | [r] vv cc] cc vv *VD38; P102; BII13* **118** [s] SS. *SG670; E97*

109–111 tantoque…vocatur] Greg. M. ep. XI. 75. (2, 1175.) Cf. Pont. 4. **111–116** Nam…mereatur] eiusd. ep. IX. 74. (2. 988). **117–118** Data…conss] Not. cons. sec. c. 1. vit. Dion. in libr. pontif.